

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X.

V saboto 21. avgusta (poznoletna) 1852.

List 67.

Hebrejske melodije.

Po angleškim L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

V.

Jokajte o njih!

Jokajte o njih, k' ob reki Babilja so jokali,
Kraljestvo njih je senj, samotni hrami zali;
Jokajte o harfe glasi počenem gorko —
Kjer Bog njih prej, brezbožni zdaj stanujejo!

I kje si Izrael noge umil bo okervavéle?
Kdaj pesni spet Sionske bodo zadonéle?
I Juda melodije sopet v nemale
Sercá, k' je prej njih glas nebesni vzhital je?

Rodovi bezih nog, potvavci tugoviti,
Kako čte bežati i hkrat' pokojni biti!
Golob gnjezdíšče ima, lisica jazvino,
Očino ima človek — Izrael grob samo!

Nekaj zastran krompirja.

Kar letos dosihmal vidimo in slišimo, hvala Bogú, ni krompirjevec po njivah tako osmojen, kot druge leta; nadjati se, da je saj po skušnjah družih let prestal krompir nar nevarniši čas.

Ker pa vendar brez vse gnjilíne ne bo povsod, opomnimo kmetovavce, kar smo lani obširno razložili, naj se krompirjevec berž požanje, ko čerreti začne. Tako *) priporoča tudi Dunajski časnik kmetijske družbe od 14. avgusta, ki skušnje o tem naznani iz spodnje Austrie po popisu K. L. Lipp-a.

Ta kmetovavec na dalje piše, da gnjili krompir se po malim smé goveji živini in prešičem pokladati, veliko ga jim pa dati, je sila nevarno.

Iz bolniga krompirja delajo scer žganjarije žganje, ali vsak kmetovavec nima priložnosti, ga jim prodati, ker je včasih predelječ od njih.

Zato svetje po obilnih skušnjah (to so svetovale že večkrat tudi „Novíce“), naj se dela iz bolniga (pa ne še popolnoma gnjiliga) krompirja mo-

*) Vsi pametni ljudje po celim svetu razlagajo bolezní, naj bojo bolezní ljudi, živalí ali rastlín, po natornih razmerah, in si prizadevajo jih ozdravljati z natornimi pripomočki, ker jim je dobrotljivi Stvarnik nebes in zemlje za to um dal, da sledijo po skrivnostih nature in si prizadevajo zvediti vzroke in lastnosti bolezní in pripomočke zoper njih, ne pa da bi obupni roke križem deržali po véri Mahomedanski, ali pa da bi revni in pregrešni prah — človek poln zmot in slabost se prederznil tako vésti, kakor da bi on vedel namene neskončno modriga Gospoda nebes in zemlje in jih razlagal, kakor ravno se njemu poljubi, danes tako, jutro tako! — Toliko za zdaj na neko neslano pismo, ki smo ga iz Dolenskiga J. P. prejeli. Če bo treba, bomo več o „gnjilini“ govorili in tudi od neke „Polke“ še kaj povedali. Est modus in rebus — — — Vred.

čic ali štirka, ker to je nar ložji pomoček bolni krompir z nar večim dobičkam v denar spraviti.

Kako se pa štirka dela, vé vsaka gospodinja. Krompirja ni treba v ta namen lupiti; dosti je ako se le čedno omije; tudi družiga orodja se k temu ne potrebuje, kakor kaka dva ribežnja, eno sito in dva škafa ali dvé majhni kadi, — vse to se najde v vsacim gospodarstvu.

Kar ostane po namakanji v vodi in potem, ko je bil močic (štirka) izlečen, je popolnoma enako zdravimu krompirju in živina ta ostanjk rada je in brez da bi ji škodovalo. Je pa tega ostanjka toliko, da ga živina nemore kmalo pojésti, naj se da posušiti in potem naj se posušen živini poklada.

Štirko delati po malim, celò nič stroškov ne prizadene.

Lipp je iz 1 vagana omitiga popolnoma bolniga krompirja s črnimi lisami (tode ne še gnjiliga) 11 funtov lepe suhe štirke dobil, 14 funtov pa družiga suhiga ostanjka (laknica), — iz 1 vagana čisto zdraviga pa 14 funtov štirke in 13 funtov ostanjka.

Razloček ni tedaj velik, in štirka bolniga krompirja se ni v ničesar ločila od štirke zdraviga.

Mesca decembra 1851 se je cent štirke po 3 fl. srebra, funt po grošu lahko prodal. Ker se tedaj iz 9 vaganov (mecnov) bolniga krompirja 1 cent štirke napravi, se spečá po tem takim vagan bolniga krompirja za 1 fl. 20 kr., ker vrednost ostanjka poverne stroške, ki jih je prizadjalo napravljanje štirke.

Štirka se pa zmíram lahko prodá, ker se je v vsaki hiši in pri mnogih obertnijah in fabrikah veliko potrebuje.

Ogled kmetijstva na Angleškim.

(Dalje.)

Kako Angleši šivino debelijo ali pitajo.

Angleži sila veliko mesa pojedó, zatorej zlo debelijo živino.

To se pa godí večidel pod milim nebam na senožetih ali polji, kjer je detelja ali repa, le malo v hlevih od novembra do majnika.

Na senožetih in deteljsih ne dobí pitavna živina ne pijače ne solí, ampak vsak dan nekoliko lotov preš ali pèrge, kterih Angleži toliko za živino potrebujejo, da večidel preš gré iz mnogih deželá na Angleško.

Ovce in koštrune pitajo skozi 5 mescov ali 20 tednov.

Vole pitajo v 4. ali 5. letu. Nikdar, pravi gosp. dr. Hlubek, ni vidil, da bi bili taciga vola dražji kot za 160 fl. prodali.